

До:
ПРЕЗИДЕНТА НА РЕПУБЛИКА
БЪЛГАРИЯ Г-Н РУМЕН РАДЕВ

МОТИВИ КЪМ СТАНОВИЩЕ

От:
**СНЦОП “ОБЕДИНЕНИЕ НА
СВОБОДНИТЕ АДВОКАТИ“**
(„ОСА“), ЕИК 205846611,
представявано от Председателя адв.
ЕМИЛ А. ГЕОРГИЕВ

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕЗИДЕНТ,

В продължение към изложеното на организираната от Вас кръгла маса, предоставяме и мотиви към отправените предложения:

1. Считаме, че категорично мястото на прокуратурата е **извън съдебната власт**.

Това всъщност, се потвърждава и от действията и изявленията на главния прокурор. Навсякъде той е придружаван от гл. секретар на МВР, като постоянно се дават изявления, че гл. прокурор „бори“ и противодейства на битовата престъпност. Горното буди известно недоумение, предвид обстоятелството, че противодействието на престъпността с фактически действия е прерогатив само и единствено на МВР (чл. 2 от ЗМВР). Никъде, нито в Конституцията (чл. 127), нито в ЗСВ на прокуратурата не е разписано такова пряко правомощие и задължение. Тя трябва да осъществява надзор за законност, ръководи разследването, като

- 1. ръководи разследването и упражнява надзор за законосъобразното му провеждане;*
- 2. може да извършва разследване;*
- 3. привлича към отговорност лицата, които са извършили престъпления, и поддържа обвинението по наказателни дела от общ характер;*
- 4. упражнява надзор при изпълнение на наказателните и други принудителни мерки;*
- 5. предприема действия за отмяна на незаконосъобразни актове;*
- 6. в предвидените със закон случаи участва в граждански и административни дела.*

В изказванията и действията на гл. прокурор обаче, имплицитно се сочи органична свързаност с МВР. Предвид становището му, че не споделя виждането за твърдо разделение на властите и без служителите на МВР прокурорът бил само един

„деловодител“, показва една цялостна визия на новия главен прокурор - г-н Гешев, за работата на прокуратурата, като явно и с тази концепция той е избран за такъв. Горното обаче, иманентно сочи, че мястото ѝ не е в съдебната власт, за да не се стига до недопустимо нарушаване на основният принцип на правовата държава – този на разделението на властите. Неприемлива и недопустима е сегашната ситуация, в която на практика има смесване на интереси на двете власти (изпълнителна и съдебна), като дори сме в ситуация главният прокурор да упражнява пълен контрол и влияние пряко в работата на съда, чрез напълно контролираната от него прокурорска колегия и парламентарна квота във ВСС.

Нещо повече - законодателната власт недопустимо е разширила правомощията на Бюрото за защита на свидетелите, позволявайки на главния прокурор да има на пряко свое подчинение въоръжена структура с правомощия да охранява и обезпечава провеждането на действия по разследването и дори да задържа и довежда принудително лица до орган на съдебната власт, когато това е разпоредено от главния прокурор (чл. 14, ал.3, т. 2 и 3 от ЗЗЛЗВНП);

На практика, това е паралелна военизирана структура, даваща напълно безконтролна възможност главния прокурор да извършва фактически действия, които са прерогатив на МВР, при това без да дължи отчет на никого и без да е са защитени в санитарен минимум правата на лицата обект на действията на служителите на Бюрото. Горното представлява широко отворена възможност за репресии, напълно несъвместима с правото на защита от произвол, гарантирано с множество международни актове (ХОПЕС и ЕКЗПЧОС), имащи примат над българското законодателство.

С оглед гореизложеното, мястото на прокуратурата е извън съдебната власт, като тя все пак може да бъде запазена в по-широката сфера на правосъдието. Това е постижимо с конституционна уредба, че прокуратурата е орган на правосъдието, чиито правомощия се определят в отделен устройствен закон. Това би бил собствен закон за прокуратурата, така че организацията, устройството и правомощията на последната да не присъстват в ЗСВ.

2. Алтернативно, ако все пак се приеме, че изваждането на прокуратурата от съдебната власт представлява промяна във формата на държавно устройство и на държавно управление (предвид експлицитната забрана в чл. 153 вр. чл. 158 от КРБ) и изисква промени от правомощията на ВНС, то санитарният минимум (и то временно и само до окончателното решение – чрез ВНС) е прокурорската колегия незабавно да бъде извадена от ВСС и правомощията ѝ да се прехвърлят на висш прокурорски съвет, като двата съвета, съдебният и прокурорският, да имат общ пленум само по въпроси свързани с бюджета. Горното може да бъде постигнато от ОНС чрез изменения в КРБ и ЗСВ.

3. Наложително е обаче да бъде извършено спешна реорганизация на конституционната уредба в частта за квотите, формиращи колегиите във ВСС. Идеята на

парламентарните квоти в двете колегии е те да дават възможност законодателната власт да упражнява контролна функция, т. е. да разполага с непосредствена информация за всяко гласуване и обсъждане в колегиите или в съвета при пленумни заседания. Това обаче не следва да се ползва за формиране на блокираща политическа квота във ВСС или на мнозинство между избраниците на прокуратурата и следствието и парламентарно избраните членове, което на практика да може неограничено да кадрува в съдебната власт (какъвто е случаят от 1991 насам). В настоящия вариант 11-имата избрани от НС заедно с гласовете, напълно контролирани от главния прокурор, дават възможност за формиране на мнозинство от 17 гласа – достатъчни, за да вземат всякакво решение в Пленума. Тоест, освен изваждане на прокуратурата извън ВСС, следва силно да бъде ограничен и броят на членовете, избрани от НС. „Непрофесионалната“ квота трябва да бъде сведена до минимум и тя не следва да се попълва само от НС, а следва да има представители посочени от президента, като в тази квота следва да не влизат бивши или действащи магистрати, а други представители на юридическата общност със съответния стаж - адвокати, преподаватели по правни науки, правозащитници и т.н. Доколкото става дума за съдийската колегия, най-балансирано би било „непрофесионалната“ квота там да бъде сведена до двама представители, единият избран от НС, а другият назначен от президента на републиката.

4. Председателят на ВАДС следва да е член на ВСС по право. Горното иманентно следва от уредбата на фигурата на адвокатурата в Конституцията, конкретно в глава Съдебна власт.

5. Чрез промени само в ЗСВ, конкретно в чл. 139, ал. 2 от същия, могат да бъдат сериозно ограничени и правомощията на главния прокурор, предвид обстоятелството, че сегашната уредба на цитираната норма излиза далеч извън рамките зададени от Конституцията. Чл. 126, ал. 2 - *Главният прокурор осъществява надзор за законност и методическо ръководство върху дейността на всички прокурори.* Осигуряването на съвместимост между основния закон и ЗСВ може да бъде скрепено с прецизиране текста на чл. 126, ал. 2 КРБ в смисъл, че с упражняваните надзор и методическо ръководство не може да бъде накърнявана автономността на редовите прокурори, в чиито рамки те решават и се произнасят по възложената им работа.

Надзорът за законност е доста широко понятие и всъщност по-скоро изключва напълно пряката намеса, доколкото дефинитивно една проверка за законосъобразност е винаги свързана с работа в условията на обвързана компетентност, а на практика разписаната в ЗСВ пълна йерархичност на прокуратурата, позволява контролът да е пълен.

Методическото ръководство на свой ред не означава пряко такова, като това е така, защото методиката е съвкупност от методи за обучение в нещо, за практическото извършване на някоя дейност. Методологията пък е свързана от една страна с анализ на принципите и методите, правилата и постулатите, прилагани в една дисциплина, а от

друга - със систематичното изследване на методите, които са или могат да бъдат приложени в тази дисциплина.

Тоест, Конституцията сочи, че ръководството на главния прокурор не следва да е пряко, а само чрез изготвяне на общи правила и методи на работа, което е недопустимо разширено с правомощията на главния прокурор, разписани в чл. 139 ЗСВ.

6. Докато бъде решен въпросът с преместването на прокуратурата във функционално съответстващото и място – извън съдебната власт, следва да бъде разгледан и въпросът с отчетно-контролните функции на надзорник на Главния прокурор и кому да бъдат възложени. Нашето предложение е това да бъде колективен орган.

На първо място това би дало много повече гаранции за безпристрастност и обективност от едно конкретно лице. Горното е от съществено значение, доколкото публичното пространство от няколко години се пропило с усещане за опити да се влияе върху една толкова значима фигура като ГП.

- Както вече отбелязахме, това трудно може да бъде Конституционният съд, предвид наличието на експлицитна забрана в чл. 149 , ал.2 от Конституцията, която сочи, че разширяване или свиване на преорогативите и правомощията на КС са недопустими със закон. В конституционно разписаните в ал.1 пък, липсват такива. (Ако все пак се вземе решение надзорът върху ГП да се извършва от КС, чрез преодоляване на забраната в чл. 149 , ал2 от КРБ, с промяна на самата Конституция, то задължително трябва поне да се разшири кръга на лицата имащи право да сезират КС по този въпрос).

- Следва да се обсъди какъв трябва да е съставът, статутът и функцията на един такъв колективен орган. Преди всичко това следва да е **постоянно действащ орган**, с нечетен брой членове, заседаващ няколко пъти годишно, като на всяко заседание следва да бъде даван периодично отчет, и върху който следва да бъде упражнява контрол върху ГП. Важно е да има възможност за извънредни заседания, при наличие на извънредни основания (действия или бездействия на ГП, касаещи националната сигурност или засягащи особено съществено обществените отношения). Горното сочи още една пречка тази функция да се посрещне от КС предвид конституционно уреденият му статут, да действа само по инициатива на определени лица. Идеята на контролния орган е да е постоянно действащ и да не касае задължително разследването да е само за извършено престъпление, а и като общ надзор върху работата му.

- Иманентно е ясно, че в състава му следва да влязат лица, които не трябва да са в абсолютно никаква зависимост от проверяваната фигура. Важен момент е, че това следва да са минимум равни по ранг фигури, конституционно уредени. Такива са само председателите на двете върховни съдилища и членовете на КС и евентуално Председателят на ВАДС, предвид мястото на уредбата на фигурата на адвокатурата – **съдебна власт** . Какъв трябва да е членственият състав имплицитно следва от функциите на прокуратурата посочени в чл. 127 от Конституцията.

- Прокуратурата следи за спазване на законността като :

-- ръководи разследването и упражнява надзор за законосъобразното му провеждане; може да извършва разследване; привлича към отговорност лицата, които са извършили престъпления, и поддържа обвинението по наказателни дела от общ характер; упражнява надзор при изпълнение на наказателните и други принудителни мерки. Ето защо част от състава на контролният орган следва да е председателят на ВКС.

- Прокуратурата също така предприема действия за отмяна на незаконосъобразни актове. Тя следи за спазване на законността, като в предвидените със закон случаи участва в граждански и административни дела, като предприема действия за отмяна на незаконосъобразни актове. Част от нейният състав е обособен като Административна прокуратура. Ето защо е логично другият член на контролния орган да е председателят на ВАС.

И тъй като фигурата на ГП е изрично уредена конституционно, основното му задължение пък, е да следи за законността, а органът който единствен има правомощията да обявява за противоконституционни закони или части от тях, е КС. Именно неговият председател е най-целесъобразно да председателства и такъв контролен орган, предвид и обстоятелството, че това е избираема фигура на ротационен принцип сред членовете на КС, а самият КС пък е съставен от най-видните юристи, с високи професионални и нравствени качества, най-малко с петнадесетгодишен юридически стаж и ползващи се с изключително доверие в обществото. Разбира се, следва да се прецизира и съобрази разпоредбата на чл. 147, ал. 5 от КРБ.

Не на последно място, трябва да е предвидена възможност, този колективен орган, след проведена своя собствена процедура по разследване (тоест, този орган да може да установява факти) и при наличие на основанията за това, да има възможност да отправи предложение до Президента за освобождаване на ГП.

Тъй като рамката на кръглата маса бе зададена като конституционни промени в частта „СЪДЕБНА ВЛАСТ“, а мястото на адвокатурата е разписано именно там, считаме, че е целесъобразно да бъдат подложени на разглеждане и предложения касаещи и разширяване и допълване на чл. 134 и чл. 150 от Конституцията.

- Предложенията касаят изключително значим обществен интерес, предвид ролята на адвоката като защитник на законни права и интереси на гражданите и юридическите лица.

- Първо: Правото на ВАДС за сезиране на КС следва да е равностойно и реципрочно не на това на омбудсмана, а на това на главния прокурор, съответно на Върховния касационен съд и Върховния административен съд. Тоест, ВАДС има право на инициатива по чл. 150, ал.1 от КРБ.

- Второ : Отделните адвокатски съвети да получат право на конституционна жалба съответна на тази на Омбудсмана като обществен защитник (чл.150, ал. 4 от КРБ).

- Трето: създават се нови алинеи в чл. 134, които защитават неприкосновеността на тайната на кореспонденцията между адвоката и неговия клиент на конституционно ниво, без оглед на начина, по който тя се осъществява.

-- Адвокатските книжа, досиета, електронни документи, компютърна техника и други носители на информация са неприкосновени и не подлежат на преглеждане, копиране, проверка и изземване. Необходимостта от това е продиктувана от опитите тази защита да бъде преодолявана чрез заобикаляне и с въвеждане на колизионни норми в други закони, например в ЗМИП.

-- Адвокатът не може да бъде разпитван в процесуално качество относно: разговорите и кореспонденцията му с клиент; разговорите и кореспонденцията му с друг адвокат; делата на клиент; факти и обстоятелства, които е узнал във връзка с осъществяваната защита и съдействие.

- Четвърто : При осъществяване на функциите си по защита на права на гражданите и ЮЛ, адвокатите не носят наказателна отговорност за техните служебни действия, освен ако извършеното е умишлено престъпление от общ характер. Необходимостта от подобна защита е жизненоважна, предвид появилите се прецеденти за наказателно преследване на адвокати, по повод пледоария във връзка с защита на подзащитен или повдигане на обвинение само за да бъдат отстранени от процеса като защитници. Ако адвокатите нямат свободата да пледират и да ползват правото на защита пълноценно, то това създава изначално недопустим дисбаланс в процеса и изпразва от смисъл фигурата на адвоката.

- Пето: Пред съда, органите на досъдебното производство, административните органи и други служби в страната адвокатът е приравнен със съдията по отношение на дължимото му уважение и му се дължи съдействие като на съдия.

- Шесто: В съдебна фаза на гражданите се осигурява адвокатска защита. Ако лицето няма средства за осигуряването и, съдът назначава служебен защитник.

Предложението не само защитава правата на гражданите в по-висока степен, но намира подкрепа и от магистратската общност.

С уважение:

адв. Емил А. Георгиев, председател на
УС на „Обединение на свободните адвокати“